

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นสังคมเทคโนโลยีข่าวสาร เป็นสังคมที่เน้นคุณภาพของคน สังคมที่ไร้พรมแดนความรู้ จึงทำให้เกิดการตื่นตัวของนักวิชาการ นักคิดและนักธุรกิจภาคเอกชน ที่ต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพจากมหาวิทยาลัยที่สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยทั่วโลกได้ ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการที่โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคมและประชาชนมากขึ้น ต้องการระบบบริหารจัดการเน้นประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) นอกจากนี้ยังต้องการคนที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดีในมหาวิทยาลัย (เทียนฉาย และคณะ, 2542: 2)

จากเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลจึงมีนโยบายที่ต้องการเปลี่ยนสภาพจากมหาวิทยาลัยของรัฐให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลให้ได้ในปี 2545 โดยมีหลักคิดของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่สำคัญ คือ มีอิสระในการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องรองรับกับภารกิจของมหาวิทยาลัย มีอิสระในการดำเนินงานเพื่อให้ภารกิจสำเร็จ โดยมีอิสระในการบริหารจัดการเครื่องมือและวิธีการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะเรื่องการได้มาทรัพย์สินและการเงินต้องมีอิสระอย่างเหมาะสม มหาวิทยาลัยต้องอิสระที่จะจัด โครงสร้างองค์กรและระดมทรัพยากรมาดำเนินการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มที่ (วิจิตร ศรีสะอ้าน อ้างถึงใน สภาอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537: 41)

เพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จึงได้มีการปรับเปลี่ยนระบบมหาวิทยาลัยแบบเดิมไปสู่ระบบใหม่ ภายใต้ระบบบริหารงานตามภารกิจหลักอย่างเป็นอิสระและมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยสามารถพึ่งตนเองได้ มีการดำเนินการจัดตั้งองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัย เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพเป็นอิสระและมีความคล่องตัว โดยมีการบริหารที่ไม่เป็นระบบราชการ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2538 ภายใต้หลักการที่สำคัญ คือ

- 1) ดำเนินพันธกิจให้อยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ และนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านการให้ การศึกษาการวิจัยการบริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมรวมทั้ง กิจการ อื่นๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด
- 2) บริหารและจัดการที่เป็นอิสระจากระบบราชการไม่เป็นระบบราชการที่เข้าซ้อนกับ มหาวิทยาลัย
- 3) สามารถแสวงหาและระดมทรัพยากรเพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับการบริหารงาน
- 4) เป็นองค์กรที่ขึ้นตรงต่อมหาวิทยาลัย แต่อาจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะหรือส่วน ราชการที่เทียบเท่าคณะ
- 5) เป็นองค์กรเพื่อปฏิบัติงานอย่างถาวรหรืออาจปฏิบัติงานตามภารกิจเฉพาะที่ดีกำหนดเวลา สิ้นสุดไว้ชัดเจน
- 6) เป็นองค์กรที่มีระบบการบริหารทั่วไปการบริหารบุคคลการบริหารการเงินและพัสดุตาม ลักษณะจำเพาะของแต่ละองค์กร

จากการปรับเปลี่ยนระบบโครงสร้างบริหารงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งคณะกรรมการสื่อสารมวลชนจากเดิมที่เคยเป็นภาควิชาในสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ ได้จัดทำโครงการ ขอดัดตั้ง เป็นคณะกรรมการสื่อสารมวลชน คณะในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยที่ประชุม สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีมติจัดตั้งคณะกรรมการสื่อสารมวลชนเป็นคณะในกำกับ เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2548 เพื่อดำเนินการตามวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ภายหลังจากการออกนอกกรอบราชการ คณะกรรมการสื่อสารมวลชน ได้มีการปรับปรุง โครงสร้างและระบบการบริหารงานภายในหลายๆ ส่วน ทั้งงานด้านการบริหารงานบุคคล งานด้านการบริหารการเงินและทรัพย์สิน การกำกับ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล งานด้าน การให้บริการวิชาการแก่สังคม โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริการการสื่อสาร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ ขับเคลื่อนและให้บริการด้านวิชาการและวิชาชีพ วิจัย เทคโนโลยีการสื่อสารและบริการ วิชาการแก่สังคม รวมถึงสามารถจัดหาทรัพยากรและเงินทุนให้คณะ

การบริการวิชาการแก่สังคมนับเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการพัฒนา อยู่ตลอดเวลา ในส่วนของคณะกรรมการสื่อสารมวลชนได้ให้ความสำคัญกับการบริการวิชาการแก่สังคม โดยเริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2510 ได้ดำเนินการเปิดสถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน(FM 100) โดยทำหน้าที่ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนภาคเหนือผ่านรายการต่างๆ ของทางสถานี มีพื้นที่การกระจายเสียงครอบคลุมจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการพัฒนาเพิ่มรูปแบบการบริการเป็น “สถานีวิทยุออนไลน์ หรือ e-Radio” ผ่านเว็บไซต์ www.fm100cmu.com และในปีถัดมา ก็ได้เพิ่มอีกโครงการ คือ “โทรทัศน์ออนไลน์

หรือ e-TV” เผยแพร่ผ่าน www.e-tv.cmu.ac.th โดยทั้งสองโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองต่อ ยุทธศาสตร์ของประเทศในด้านต่างๆ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสถาบันกับ สังคมในท้องถิ่นภาคเหนือในด้านการฝึกอบรมทั้งวิชาการและวิชาชีพ โดยบริการผ่านสำนักพัฒนาทุน (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์บริการการสื่อสาร” เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551) โดยมีผล การดำเนินงานจัดฝึกอบรมวิชาการ วิชาชีพ รวมถึงโครงการฝึกอบรมเฉพาะกิจตามความต้องการ ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิเช่น โครงการอบรมหลักสูตร “กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ องค์กร” ให้กับการธนาคารแห่งประเทศไทย (ภาคเหนือ) โครงการอบรมเทคนิคการพูดและพัฒนา บุคลิกภาพผู้บริหารและบุคลากรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงการอบรมนักข่าวรุ่นเยาว์ด้านพลังงาน และสิ่งแวดล้อม และโครงการอบรมนักจัดรายการเยาวชนเพื่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดเสวนา วิชาการในหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น เสวนาวิชาการหัวข้ออิทธิพลทัศนศาสตร์ของสารณะ โดยสารณะ เพื่อสารณะ” โครงการเสวนาวิชาการหัวข้อ “สื่อสารสู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ” เพื่อเป็นเวทีแสดง ความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสื่อสารของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน เพื่อสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการ นักวิชาชีพ ตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน และตัวแทนของภาคประชาชนทั่วไป เพื่อนำไปสู่การสร้างความร่วมมือต่อไปในอนาคต

ปัจจุบัน โครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีความต้องการจากสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง อาจเพราะด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีสมัยใหม่ นำไปสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ คณะจึงเล็งเห็นความสำคัญที่จะขับเคลื่อนงานบริการวิชาการแก่สังคมในเชิงรุกตามแผนยุทธศาสตร์ พันธกิจ และเป้าหมายการบริหารงานของคณะกรรมการสื่อสารมวลชน (พ.ศ. 2552 – 2556) เพื่อให้เกิด การให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพด้านการสื่อสารและ เทคโนโลยีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับ ชุมชน สามารถตอบสนองความต้องการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ รวมถึงการจัดหาทรัพยากรและ รายได้ให้เพียงพอต่อการพัฒนาทุกภารกิจของคณะและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาความเป็นไปได้ ในบริการ วิชาการแก่สังคมด้านการฝึกอบรม ของศูนย์บริการการสื่อสาร คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการรับบริการวิชาการจากศูนย์บริการ การสื่อสารและสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเปิดหลักสูตร อบรมด้านการสื่อสาร อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งข้อมูลจากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ทางการเงินและความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ การวางแผนและปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ และบริหารทรัพยากรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการฝึกอบรม ศูนย์บริการการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนด้านการฝึกอบรมของศูนย์บริการการสื่อสาร คณะการสื่อสารมวลชน
- 2) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ด้านการเงินของโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนด้านการฝึกอบรมของศูนย์บริการการสื่อสาร คณะการสื่อสารมวลชน
- 3) เพื่อวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ โดยพิจารณาผลกระทบของโครงการต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต้นทุน และ/หรือผลตอบแทนในการประกอบการ

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริการวิชาการแก่สังคมด้านการฝึกอบรมของศูนย์บริการการสื่อสาร คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะทำให้ทราบถึงศักยภาพการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนและศักยภาพทางการเงินเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของศูนย์บริการการสื่อสาร คณะการสื่อสารมวลชน และสามารถนำผลการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการมาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

1.4 นิยามคำศัพท์

การบริการวิชาการแก่สังคม คือ กิจกรรมหรือโครงการทางวิชาการเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน โดยเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยพัฒนาหรือช่วยเหลือสังคมและชุมชนในรูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

การฝึกอบรม คือ วิธีการพัฒนาบุคลากรที่ต้องมีการวางแผน มีการจัดลำดับกิจกรรม และมีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยมีความรู้ความเข้าใจ มีความชำนาญการเกี่ยวกับงานในหน้าที่หรือในเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ ภายในระยะเวลาที่กำหนดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางที่จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

การศึกษาความเป็นได้ของโครงการ คือ การศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการใช้ทรัพยากร ที่มีจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสนองต่อความต้องการของคนในสังคมตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดโครงการ โดยนำข้อมูลต่างๆ มาประเมินว่ามีความเหมาะสมต่อการลงทุน หรือไม่อย่างไร ความเหมาะสมนั้นจะพิจารณาจากการศึกษาความเป็นไปได้ในมิติต่างๆ ได้แก่ ความเป็นไปได้ทางด้านตลาด ด้านเทคนิค ด้านการจัดการ และด้านการเงิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved